

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

PIGTRAAD

Nr. 5 . MAJ 1958
13. ARGANG

UDGIVET AF
**KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND**

**MARIUS FJELDSTEDS
HERREMAGASIN**
Holstebro

STEENSTRUP
Holstebro

Deres tøjekspert
HERREMAGASINET „BOSTON“
Holstebro

**I/S HOLSTEBRO
FJERKRÆSLAGTERI**
Telefon 1157

AMTS-BLADET
Holstebro

**VESTJYLLANDS
REVISIONSKONTOR**
Holstebro Aktieselskab

L. HEDEGAARD
Autoforretning
Tlf. Holstebro 514

VESTJYDSK ELEKTRO
Telefon 1289
Danmarksgade 14 - Holstebro

**M. COLSTRUP's
JERNFORRETNING A/S**
Holstebro Telefon 2000

I. P. POULSEN
Tømrer og bygningssnedker
Holstebro

L. VEJLØ OLESEN
Tømrermester
Holstebro Telefon 1226

ARILD AGERSKOV
Holstebro Telefon 937

JENS JENSEN
Konstruktør - Entreprenør
Holstebro - Tlf. 447

Bernadotte-statue ved gammel hovedvej i Kruså

Mindelunden står nu foran virkeliggørelse

Arbejdet med bygning af en fire-sporet hovedvej i Kruså fra Smedebyvejen til Kruså Korsvej er i fuld gang, og nu ser det også ud til, at planerne om indretning af en mindelund øst for den gamle hovedvej, af hvilken et stykke skal fredes, står foran virkeliggørelse.

Det tegner til, at vi snart kan begynde med forskellige arbejder ved anlægget af mindelunden, udtaler amtmand C. Vagn-Hansen, og fhv. minister, landsretssagfører Per Federspiel, København, oplyser, at billedhuggeren J. Gudmundsen-Holmgreen, Hellerup, er ved at udføre den statue af grev FolkeBernadotte, som Bernadotte-komiteen vil lade opstille i mindelunden, skriver Hejmdal for 26. april.

Den bærende ide i planerne om mindelunden, et projekt, som er udarbejdet af havearkitekt, professor C. Th. Sørensen, København, der bl. a. også har tegnet haveanlægget foran Sønderjyllandshallen, er at lade det hovedvejsstykke, der bliver overflødigt, når den nye vej er bygget, ligge med brolægning og det hele som et led i mindelunden. Det er en historisk vej. Ad den foregik den danske hærs tilbagetog fra Dannevirke i 1864, og „på denne vej kom våren 1945 tusener av politiske fanger hjemover fra nazistiske fængsler og koncentrationsleirer“, som der står at læse på det norske mindesmærke i Kruså.

Stenen til minde om Christian den 10.s møde med de danske sydslesvigere i 1920 skal indgå i mindelunden sammen med mindemuren for de omkomne danske gendarmere og den ovenfor nævnte norske bautasten, hvorimod Bernadotte-stenen, der er rejst af koncentrationslejr-fanger, bli-

ver stående på sin plads på den anden side af vejen.

Bernadotte ved selve kørebanen.

Derimod skal det nye Bernadotte-mindesmærke, som Gudmundsen-Holmgreen for tiden arbejder på, opstilles i mindelunden. Så vidt det kan oplyses, er det meningen, at den mandshøje statue skal stå ved selve den gamle vejbane, ad hvilken de hvide busser i 1945 kom kørende.

Den nye hovedvej.

Når jordarbejdet på den nye hovedvejsstrækning i Kruså er fuldført, gør man kørebanerne færdige på størsteparten af strækningen. Selve Korsvej-krydset skal afgraves, og det kan nok rejse nogle problemer for den stærke sommertrafik. Dertil kommer så en ændret indføring af Bovvejen.

Flytning af gendarmernes mindemur til den påtænkte mindelund kan snart blive aktuel, og det bliver en besværlig transport. Muren skal sikkert helt skilles ad.

— Om den økonomiske side af mindepark-anlægget udtaler amtmand C. Vagn-Hansen, at der foreligger en bevilling til anlæg af parkeringsplads ved den gamle hovedvej. Dertil kommer, at en del fyld fra skrænterne skal bruges til opfyldning nordfor Korsvejen, og det fyld vil man tage fra de indskæringer, der skal foretages i skrænterne. Men iøvrigt må Aabenraa amt formentlig bidrage med et beløb.

Det forlyder, at man vil søge at få en sønderjysk havearkitekt knyttet til arbejdet med anlæg af mindelunden, således at man kan få den bedste vejledning, medens arbejdet skrider frem.

bkl.

FORSIDEN:

Traditionen tro tændtes også i år lysene i vinduerne rundt omkring i de mange hjem, ligesom på den helt store 4. maj-aften for nu 13 år siden. Lad os alle gøre vort til, at traditionen må holdes i live.

BLADET PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjelpefond. Udkommer med 12 numre årligt. Abonnement 15 kr. pr. år (Girokonto 780 kan benyttes ved bestilling af abonnement).

SEKRETARIAT

Ekspedition, abonnements- og annonceafdeling: St. Kannikestræde 10, København K. (kontortid 10-15) Minerva 1336.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Overlærer Johs. Fosmark. (Medlem af Dansk Fagpresseforening), Slagelsegade 9, 2. København Ø. Telefon: Øbro 8537 (træffes bedst 17,30-18,30).

FORRETNINGSFØRER FOR BLADET

Arkitekt Henning Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund.
Telefon: Ordrup 5075.

TRYKKERI

A/S Folketidendes bogtrykkeri,
Ringsted.

INDHOLD:

Bernadotte-statue i Kruså	70
Bestyrelsesmøde i Kammeraternes Hjelpefond	71
DEN HVIDE ROSE	73
Kongres i Bruxelles	77
Hvad de sagde den 4. maj	81
Hvor ligger de tyske k-z-lejre?	83
Dagbogsblade	87
Intet nyt München	88

Fortsat blad og kontingent, der muliggør hjælpearbejdet

Bestyrelsesmøde i Kammeraternes hjelpefond

Kammeraternes Hjelpefonds bestyrelse holdt forårsmøde lørdag den 26. april i Nørre Søby skole. 11 medlemmer havde givet møde.

Førstelærer P. Mahler indledte med at byde velkommen til Nørre Søby, hvorefter formanden, konsul Kaj V. Dahl bød velkommen til mødet og takkede for indbydelsen til at holde mødet i Nørre Søby skole. Det er nyttigt, at vi mødes to gange om året, sagde formanden.

Fonden har i dag ca. 800 medlemmer. Som jeg tidligere har præciseret er fonden et og erstatningsudvalgets arbejde noget andet.

Vi har i den forløbne tid behandlet 1230 sager, heraf bevilget 723 kammeratskabsgaver, 53 lån, 143 invalidelegater, 63 studielegater, 4 studielån, afslået 206 og henvist 38 til frihedsfonden.

Næstformanden, oberst F. B. Larsen, var forhindret i at være til stede. Han havde fremsendt et brev, der blev læst op.

Kassereren, statsaut. revisor Steen Hansen, fremlagde det reviderede regnskab, hvoraf fremgik, at bladet havde givet et overskud på 56.226,03 kr. Han knyttede iøvrigt en del bemærkninger til regnskabet om en del planlagte besparelser.

Redaktøren af „Pigtråd“ aflagde beretning om bladet. Han gjorde opmærksom på, at der havde været ofret megen plads på omtale af erstatningskravet, hvilket bl. a. fremgik af bladets indholdsfortegnelse for 1957. Der var blandt mange læsere en betydelig interesse for dette stof, og

„Pigtråd“ er vel det eneste blad, der vil gå i detaljer om denne sag.

I lighed med tidligere var flere artikler gengivet i en del dagblade med anførelse af „Pigtråd“ som kilde.

Flere havde klaget over de „magre“ numre, men slankekuren skyldtes ikke stofmangel, men hensynet til at fremstille bladet, så det gav et pænt overskud til hjælpearbejdet. Han skitserede iøvrigt numre på 20 sider. Det var ønskenumre.

Der behandledes 6 hjælpesager.

Steen Hansen berettede om erstatningsudvalgets arbejde. K. H. havde først ydet erstatningsudvalget 4.000 kr., siden yderligere godt 4.000 kr. Dette var udvalgets startkapital.

Den tyske verbalnote havde været forelagt udvalget. Erstatningerne skulle ydes på caritativ basis, men man kunne naturligvis ikke gå med til en sådan ordning. I 1957 udviklede sagen sig sådan, at man bad os udarbejde retningslinjer. Der var først norsk modstand, men siden norsk tilslutning.

Man har i Bonn sagt, at de tidligere har sendt de modtagne andragender om erstatning i papirkurven, men vore synspunkter har tvunget dem til at tage sagen op påny.

Fra fransk side taler man om erstatning for forfølgelsens kendsgerninger, mens man fra norsk side taler om erstatninger for forfølgelsens følger.

Internering på Grini har været af en anden art end internering i Frøslev. Den 25. april opfordres alle regeringerne til at føre arbejdet videre. Det er et led i en europæisk aktion.

Carl B. Christiansen & Co.

Landlystvej 38
Tlf. 75 11 83 - 75 02 89

Vandfast slibepapir -
Slibeband og sliberondel-
ler til alle formål.

CARL RØNNEBERG

Civilingeniør M. ING. F.
JÆGERSBORG ALLE 233
GENTOFTE 6590

**KØBENHAVNS
ELEKTROMOTOR FABRIK**
Finsensvej 29 — Kbh. F.

**DE BLÅ RUTEBILER &
EUROPA TURIST**
Lars Iversen Aalholmsvej 20

BRØDRENE HENRIKSEN
Smede- og maskinværksted
Grønnegade 16 Roskilde

SKOTØJSFABRIKEN
„FORTO“
Brdr. Birk A/S Hørve

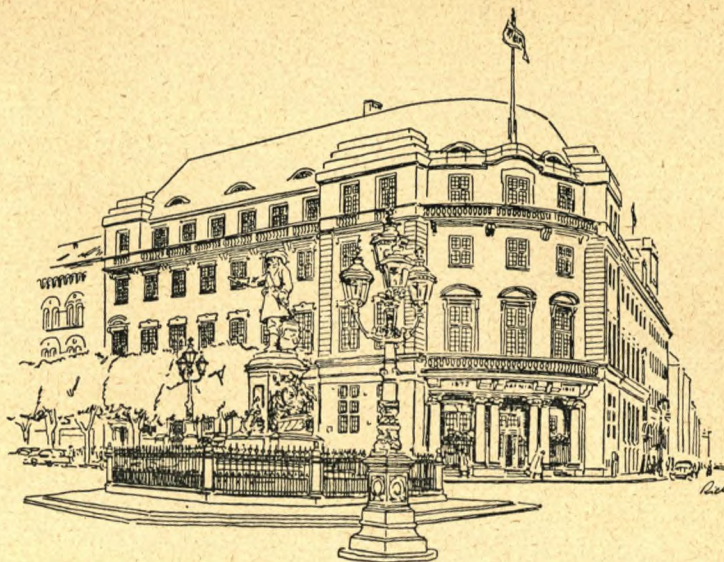
FRØKJÆR-JENSEN
Manufakturforretning
Hørve Telefon 122

**KARISE
ANDELSMEJERI**

**SPAREKASSEN
for
STOREHEDINGE OG OMEGN**

RASMUS LARSEN
Købmand
Rødvig — Stevn

Købmand
P. BONDØ PETERSEN
Rudkøbing

DET FORENEDE DANSKE
LIVSFORSIKRINGS-AKTIESELSKAB HAFNIA'S HOVEDKONTOR
HOLMENS KANAL 9 . KØBENHAVN K
C. 1890

ScanTerm

OLIEFYR^{AS}

L. F. MØRCK & CO.
KNABROSTRÆDE 3 KØBENHAVN K.

HOLGER PRIOR A/S
KØBENHAVN K.

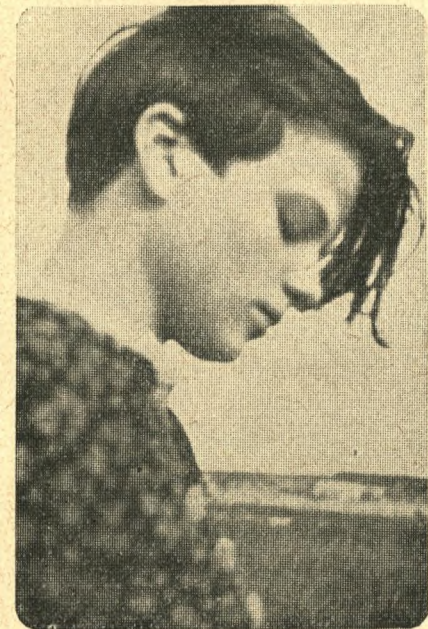
H. MOLDOW A/S
LIVJÆGERGADE 44 KØBENHAVN Ø.

DEN *hvide* ROSE

Lektor Jørgen Hatting skildrer en studentergruppe, der lededes af to søskende, Hans og Sophie Scholl.

Deres trang til sandheden gjorde dem til uforfærdede tyske modstandsfolk.

Den kvindelige student, Sophie Scholl, var født i Ulm den 9. maj 1921. Hendes studieområde var biologi og filosofi. Hun blev henrettet den 22. februar 1943.

For kort tid siden højtideligholdt man mange steder i Tyskland 15-årsdagen for Hans og Sophie Scholls død for bøddelhånd. Og med rette. For der findes få smukkere blade i den europæiske modstandsbevægelses historie end det, der fortæller om Münchener-studenternes modstandsgruppe og dens på forhånd håbløse kamp. Andre kunne dog håbe på engang at se resultatet af deres modstand mod nazismen — for den lille gruppe studenter var chancerne for at slippe levende fra deres vovestykke mindre end minimale.

Deres søster Inge Scholl har i en lille bog „Die weisse Rose“ skildret deres skæbne. For mig står den som et sidestykke til „Anne Franks dagbog“, og det er et af de glædelige fænomener i nutidens Tyskland, at begge disse bøger er kommet i masseoplag

i billige udgaver (Inge Scholls bog koster 1,95 DM i Fischer-Bücherei. Køb den!)

Inge Scholl er en stor forfatterinde, og det kan godt være, at hendes bog er lige så meget digtning som historie. Hvad ved jeg? Selv om man kunne efterforske kilderne, ville jeg afholde mig fra det. Det ville være at rive rosens blomsterblade af. Og til syvende og sidst kan en digter vel med større sandhed end en historiker skildre, hvad der bevæger sig i unge menneskers sjæle.

Hans var 15 år, Sophie 12, da Hitler kom til magten. Som deres søster og som så mange andre store børn og ganske unge mennesker blev de begejstrede over det, der skete. Inge Scholl fortæller hvorfor:

Vi hørte så meget om fædreland, kammeratskab og folkefællesskab.

„Vi hørte megen tale om fædreland, om kammeratskab, folkefællesskab og hjemstavns kærlighed. Det imponerede os, og vi lyttede begejstret, når vi i skolen eller på gaden hørte tale derom. For vi elskede vor hjemstavn meget, skovene, floden og de gamle, grå stendiger, som snoede sig op ad de stejle skrån timer mellem frugthaverne og vinbjergene. Vi havde lugten af mos, af fugtig jord og duftende æbler i tanken, når vi tænkte på vor hjemstavn. Og enhver fodbred var os fortrolig og kær. Fædrelandet, var det andet end den større hjemstavn for alle dem, der talte det samme sprog og tilhørte det samme folk? Vi elskede det og kunne næppe sige hvorfor. Man havde jo heller ikke hidtil spildt mange ord derpå. Men nu, nu blev det skrevet stort og lysende på himmelen. Og Hitler, det hørte vi overalt, Hitler ville hjælpe dette fædreland til storhed, lykke og velstand“.

Også optogene med de vajende faner betog dem. De følte sig tiltruk-

ket af dette fællesskab, og så gik de begejstrede ind i Hitlerjugend, skønt deres fader, borgmesteren i den lille sydtyske by advarede dem mod rottefængerens, der fik børn og unge til at fløjte efter sin fløjte.

I den første tid var alt såre godt. Lange ture, lejrliv og kammeratskab. Men det kunne ske, at en pige om aftenen i teltet pludselig sagde: „Alt ville være så vidunderligt — kun det med jøderne kan jeg ikke rigtig med“. Men den kvindelige fører søgte at berolige hende med, at i en så stor sag var der meget, man ikke forstod og måtte af finde sig med.

Først lidt efter lidt begyndte tvivlen at melde sig. Hans samlede på folkesange fra alle lande, og han elskede at synge dem, mens kammeraterne lyttede. Men så en dag havde han fået at vide, at føreren havde forbudt de sange. Han lo af det, og så truede de ham med straf, hvis han fortsat sang dem. Det var ubegribeligt. De var dog så smukke. Og nu måtte han ikke synge dem, blot fordi de var skrevet af andre folk. Snart efter oplevede han, at troppens fører konfiskerede hans yndlingsbog, Ste-

Inge Scholls broder hed Hans Scholl. Han var født i Ulm den 22. september 1918. Han var medicinsk student og blev henrettet samme dag som søsteren, nemlig den 22. februar 1943.

H. JØRGENSENS
CIGARFABRIK
Faxeladeplads

TH. RASMUSSEN
Nykøbing F.

SCALA BIO
Tlf. 851000   Nykøbing F.

AAGE HANSEN A/S
Aut. Ford forhdl.
Nykøbing F.

DE DANSKE MEJERIERS
FÆLLESINDKØB
Nykøbing F.

M. J. BALLINS SØNNER A/S
Nykøbing F.

HANS HENRICHSEN & CO. A/S
Nykøbing F.

H. J. ANDERSEN
Urmager   Horbelev

Tømrermester
OLE HENRIK PEDERSEN
Horbelev — Tlf. 44

BERNH. PEDERSEN & SØN
Møbelfabrik   Eskildstrup

HOTEL PHØNIX
Nykøbing F.

SPARE- OG LAANEKASSEN
I MARSTAL

KNUD ANDERSEN
Bygningsartikler en gros
Odense

HILBERTS SMEDE- & MASKINVÆRKSTED

Østbanegade 181   Aktieselskab   København Ø.

OSTEFABRIKEN „FIONA“
HEDEHUSENE — TELEFON 265

C. C. HANSEN A/S
TELEFON 299
RINGSTEDVEJ 20 — ROSKILDE

LEDREBORG TØMMERHANDEL A/S
ROSKILDE

ROSKILDE KONTANTFORRETNING A/S

ROSKILDE TRÆLASTHANDEL
v/ Albert West Rasmussen
FREDERIKSBORGVEJ 63   TELEFON 707

FAXE BRYGGERI A/S
Telefon *52

STOREHEDINGE BANK
Aktieselskab

A/S ØXENBJERG DAMPMØLLE
SVENDBORG

BRDR. HANSENS SKOTØJSFABRIK
„GARZONNE SKO“
Langeskov, Fyn   Telefon Langeskov 6

fan Zweigs „Sternstunden der Menschheit“. En ny rystelse.

Og det blev ikke bedre, da han på en partidag i Nürnberg skulle repræsentere troppen og bære dens fane. Her oplevede han excercits, uniformering og mange taler om troskab. Men for Hans betød troskab dog først og fremmest troskab over for enkelt personligheds individuelle egenart.

Fanen skulle afleveres.

Han var imidlertid blevet patrouillefører. Sammen med sine drenge havde han lavet en pragtfuld fane med et stort fabeldyr. Men en aften, da de stillede til parade for en højerestående fører fra en større by, fik fanebæreren, en tolv-årig dreng, ordre til at aflevere den — den var ikke reglementeret. Drengen nægtede det. Og da den høje fører for tredje gang forlangte, at drengen skulle aflevere fanen, gik Hans frem og gav føreren en lussing.

Fra den dag af var han ikke mere patrouillefører.

Nu havde han fået øjnene lukket op. Mangt og meget, som han ikke før havde lagt mærke til, så han nu med uhyggelig klarhed. Først nu troede han på, hvad faderen fortalte om koncentrationslejre.

Ved siden af Hitlerjugend havde han også været medlem af en ungdomsgruppe, der som så mange lignende var en udløber af vandrefuglebevægelsen. Disse ungdomsgrupper med deres romantiske kærlighed til fortidens sagn og sange, deres friheds- og natursværmeri betød meget i Weimartidens Tyskland, og mange af den tyske modstandsbevægelses bedste mænd udgik fra dem. De blev naturligvis også efter en tids forløb forbudt, og lederne måtte vandre en kortere tid i fængsel. Det blev Hans's første møde med cellen.

Før krigens udbrud blev Hans student. Han besluttede sig til at studere medicin, men han beskæftigede sig også meget med kunst, litteratur og musik. Han læste Augustin og Pascal, og bibelen kom til at stå for ham i et nyt lys.

Som medicinsk studerende slap han med nogle kortere indkaldelser, for det tredje rige havde brug for læger,

Kurt Huber, München.

Den inspirerende professor i psykologi og filosofi ved universitetet i München var født den 24. oktober 1893. Gruppen „Den hvide Rose“ hentede hos ham kraft og næring. Han blev henrettet den 13. juli 1943.

så han kunne stort set dyrke sine studier ved universitetet i München på nogenlunde normal vis.

En kreds fandt sammen.

Ved universitetet fandt Hans kammerater, der delte hans anskuelser, den vittige, elegante lægesøn Alexander Schmorell, den tidligt udviklede Christl Probst, der i modsætning til de andre var gift, og den ivrige katolik Willi Graf, der ligesom Hans Scholl havde været en kortere tid i fængsel.

Til dem sluttede Sophie Scholl sig, da hun efter studentereksamen havde aftjent et halvt år i arbejdslejren og endnu et halvt år i „krigshjælpetjenesten“. Det havde været en skrækkelig tid for hende. Det havde blandt andet været forbudt at eje private bøger, men et eksemplar af Augustin havde hun dog hos sig i al hemmelighed og studerede grundigt, og ellers trøstede hun sig ved i sin fritid at fantasere på orglet i et nærliggende kapel eller strejfe om i naturen.

Men nu kunne også hun begynde studierne, og hun valgte biologi og filosofi.

Iøvrigt havde familien Scholl haft en uhyggelig oplevelse. Hans og Sophies fader var blevet angivet på grund af nogle uforsigtige udtalelser. Gestapo havde hentet ham, men han var sluppet med et kortere fængselsophold.

Så snart Sophie kom til München, gled hun naturligt ind i broderens vennekreds. Og ligesom de andre kom hun i nær kontakt med professor Karl Huber, hvis filosofiforelæsninger i høj grad inspirerede dem. Han forstod kunsten indirekte at sige, hvad han mente om nazismen, og efterhånden blev han et slags ekstraordinært medlem af denne lille studentergruppe.

„Den hvide roses flyveblade“ på universitetet.

Da skete der noget opsigtsvækkende. Pludselig begyndte der at dukke dupliserede flyveblade op på universitetet — „Den hvide roses flyveblade“. De opfordrede til modstand mod nazisme og ateisme. Sophie fik også et eksemplar, hun jublede, men hun syntes, hun kunne genkende både tankerne og sproget. Og hun havde ret. Det var Hans, der var forfatteren. Naturligvis gik også hun ind i arbejdet. I den følgende tid spredtes flyveblade ikke blot i München, men også i andre sydtyske universitetsbyer — så forsvandt de i nogle måneder. Hans og hans kammerater var blevet kommanderet til østfronten i et sanitetskompagni. Men i efteråret 1942 vendte de tilbage, og nu begyndte den hvide roses flyveblade atter at flage.

Og på murene i München kunne man læse indskriften „Ned med Hitler!“ skrevet med god førkrigstidsmaling, der ikke så let lod sig afvaske.

Flyvebladene udbredtes nu ikke blot i Sydtykland. Ved universiteterne i Hamborg, Berlin og Freiburg sad der studenter, der afskrev og mangfoldiggjorde dem.

En kuffert med flyveblade fældede hende.

I det lange løb kunne det ikke gå. En dag fik Hans at vide, at Gestapo var på sporet af ham. Som dygtig

MØBELHUSET

v/ A. Hansen
NYKØBING F.

H. O. HANSENS EFTF.
Nykøbing F.

**LOLLAND-FALSTERS
KONTORFORSYNING**
Kirkepladsen 15 - Nykøbing F.

CARL MØLLER
Smedemester
Nykøbing F.

CHR. LAURITSEN
Smede- og maskinværksted
Kirkepladsen 6 - Nykøbing F.

**IVER CHRISTENSENS
VAADBINDERI A/S**
Skagen

SØREN LØTH & SØNNER
Fiskeeksport
Tlf. 24 - Hirtshals - Tlf. 22

JOHANNES FALK
Civilingeniør, cand. oecón
HJØRRING - TLF. 707 - 1707

N. C. KRAGLUND
Hjørring

LANDBOSTANDENS SPAREKASSE
NYKØBING F.

**SPAREKASSEN
I NYKØBING F.**

LOLLAND-FALSTERS FRØHANDEL A/S

Aktieselskabet
HJØRRING DISKONTOBANK

NORDJYSK FRØ-KOMPAGNI
HJØRRING

CHR. KJÆRGAARD
Aktieselskab
HJØRRING TELEFON 1021 - 1022

**HANS NIELSEN &
MARTIN NIELSEN**
Entreprenør- & ingeniørfirma
Hobro - Telefon 120

L. MØLLER
Bogtrykker
Hobro

HOSTRUP TEGLVÆRK
Hobro

A/S BECH HANSEN & CO.
Hobro — Tlf. 312

**HAMMERSHØJ & OMEGNS
ANDELSKASSE**
Hammershøj pr. Hobro

**A/S SÆBY
SKOTØJSFABRIK**

FRØS HERREDS SPAREKASSE
Rødning

bjergbestiger ville han sikkert have kunnet flygte til Schweiz, men dette ville have kastet mistanke på vennerne, så i stedet forøgede han sin indsats.

Professor Huber havde skrevet et opråb til studenterne, kraftigere end noget af det, de hidtil havde mangfoldiggjort. Den 18. februar var arbejdet færdigt og Sophie kunne med en kuffert fyldt med flyveblade gå til universitetet. Her blev hun opdaget af portneren, da hun uddelte bladene i de endnu tomme auditorier. Kort efter var Gestapo på pletten.

Sophie og Hans blev arresteret, kort efter også Christl Probst. De bar fængsel og forhør med den største fatning. Ingen af dem var naturligvis i tvivl om, hvad resultatet ville blive. Sophie spurgte roligt den beskikkede forsvarer, om hun skulle hænges eller halshugges. Et sådant spørgsmål havde han ikke hørt før fra en ung pige. Og i retten benyttede hun lejligheden til at klarlægges deres motiver: „Hvad vi har sagt og skrevet, er der jo så mange, der tænker. De tør blot ikke sige det“.

Om Hans' og Sophies sidste timer har jeg tidligere fortalt i dette blad. De bevarede roen til det sidste. Snart efter blev også Karl Huber og de andre

to studenter arresteret og dømt til døden, men det lykkedes ikke Gestapo at få trevlet de tråde op, der fra Münchenergruppen førte til de andre universiteter.

Indhold af høj kvalitet.

Münchenerprofessoren og hans fem studenter led den samme skæbne som så mange, mange andre rundt om i Europa. Er der da nogen grund til særligt at mindes dem? Deres flyveblade lå på et meget højt plan; jeg tvivler om, at man noget sted i den omfangsrige, illegale presse i de besatte lande kan finde blade af en højere kvalitet, etisk og stilistisk, båret som de er af det bedste i tysk kultur, af arven fra det gamle klassiske Tyskland, der også har skænket os så meget. Men selv dette er ikke nok. Nej, den væsentlige grund til at de skal huskes er, at de for de bedste unge tyskere af i dag står som idealskikkelser, hvis minde holdes i ære. Thi hver ung tysker, der husker Hans' og Sophie Scholls og deres kammeraters indsats eller som valfarter til Anne Franks grav, giver os et håb om en tid, da hele det tyske folk ser på Hitler og nazismen, som vi ser på den.

JØRGEN HATTING.

Rystende, men interessant rapport.

Af de videnskabelige rapporter, der blev forelagt kongressen, skal fremhæves Kurt Janssons. Der blev i forbindelse med forelæggelse af denne rapport givet en række detaljerede oplysninger af Charles Richet, der repræsenterede Kurt Jansson på kongressen. Endvidere havde Charles Richet, der er kendt i vide kredse i Danmark, sammen med Antonin Mans fra Frankrig afgivet en speciel rapport. Denne rapport tog udgangspunkt i 6 hovedfaktorer for skader og prøvede herigennem i store træk at opstille en række modforholdsregler.

Som 1. faktor fastslår man, at der ganske konstant på det ene eller andet felt kan iagttages virkninger på fanger, der har været deporteret. Man mener ikke gennem noget på de førnævnte kongresser forelagt materiale at have iagttaget nogen eksfanger, hvis almindelige helbredsniveau på et eller andet felt ikke har lidt ved ophold i en koncentrationslejr.

Som 2. faktor fastslår man den høje dødelighed blandt deporterede og blandt eksfanger.

Rapporterne nævner endvidere, at 220.000 franskmænd blev deporteret over Rhinen, 38.000 eller ca. 17 pct. vendte tilbage. 4—5.000 af disse døde, førend der var gået 2 måneder efter deres losladelse til trods for, at den største del af de deporterede var mellem 20—40 år gamle.

Som 3. hovedfaktor fastslår man som en næsten konstant følge, at eksfanger er ældre fysisk set end folk, der ikke har været i fangenskab. Dette viser sig også gennem dødeligheden hos franske fanger, hvor eksfangeren i 50'erne har en dødelighed svarende til omkring 70—75 år, medens de 70-årige har en dødelighed, der svarer til dødeligheden blandt folk over 90 år.

Mange måtte skifte erhverv.

4. faktor bestod af de for eksfanger karakteristiske tvungne omlægninger af deres beskæftigelse. Frem for alt gælder dette også personer mellem 30—35 års alderen, selv så forholdsvis unge var tvunget i et meget stort antal tilfælde til at skifte erhverv og søge mindre belastende beskæftigelse. På dette punkt blev refereret til Knud Hermanns rapport om undersøgelse af 572 danske, foretaget 8 år efter deres tilbagevenden. Arbejds-

International eksfangekongres fastslår frygtlige kendsgerninger om eftervirkningerne af de tyske k-z lejre

I dagene 9.—12. maj holdtes i verdensudstillingens by Bruxelles en international videnskabelig kongres.

Der fremlagdes her et rystende lægevidenskabeligt materiale om k.-z.-lejrenes eftervirkninger. Man kom også ind på rejsning af erstatningskravet mod skadevolderen.

Kongressen sigtede på videnskabelige undersøgelser af problemerne i forbindelse med rehabilitering af krigsfanger og politiske fanger i forhold til de skader, de pågældende havde pådraget sig gennem deportation til koncentrationslejre, fængsler, arbejdslejre og lignende. Herigenom adskilte kongressen sig fra det, der i øjeblikket er hovedinteressen i danske fangekredse, og som først og fremmest tager sigte på formulering af

erstatningskrav mod Tyskland. De væsentligste forhandlingsemner på kongressen var baseret på rapporter, udarbejdet af læger med hensyn til iagttagelser af det, man på kongressen under eet benævner som personlige krigsskader. Man fortsatte arbejdet fra tidligere kongresser af lignende art og refererede særligt til rapporterne og forhandlingerne i København og Paris samt fra det sidste store møde i Moskva i 1957.

FREDERIKSHAVNS VÆRFT & FLYDEDOK A/S

TLF. 688   **WÆHRENS**   TLF. 209
Renseri - Vaskeri - Skræderi
FREDERIKSHAVN

JALCO
FISKEEKSPORT
FREDERIKSHAVN

TH. HANSEN A/S
G.M. forhandler
Tlf. 310 - 311 - 1320
FREDERIKSHAVN

TACKMANN
Danmarksgade 67 - Frederikshavn
Tlf. 173 - 1593

ELECTRA
Elektroinstallationsfirma
Frederikshavn

CAFE og SPISERESTAURATION
GINE
Danmarksgade 66 - Frederikshavn

Farvehandler
WADMANN
Frederikshavn

HADSUND
TRÆVAREFABRIK
v/ Aage Kjeldsen

V. FLENSTED
Tapet - Farver - Lakker - Linoleum
Hadsund - Tlf. 281

MOTORFABRIKEN

GAMMA A/S

FREDERIKSHAVN

FOLKEBANKEN FOR FREDERIKSHAVN & OMEGN
AKTIESELSKAB

BY- OG LANDBOSPAREKASSEN
I FREDERIKSHAVN

PREBEN C. WISTISEN
Rådgivende civilingeniører m. Ing. F., F.R.I.
HAVNEGADE 11   FREDERIKSHAVN

FREDERIKSHAVN FISKEHERMETIK OG
KONSERVESFABRIK

SMEDS BUS-LINIER
Kattegatsvej 3 — Telefon 777 - 677 — Frederikshavn

A/S FREDERIKSHAVNS
SAVVÆRK OG TØMMERHANDEL
P. Madsen

S. BJERREGAARD & SØNNER
Fiskeri & eksport
Frederikshavn

BIRCH PETERSEN &
H. P. HASSING
Alle arter forsikringer
Tlf. 178   Frederikshavn

O. S. IDSKOV
Frederikshavn

D.F.D.S. EKSPEDITION
H. LARSEN - Havnepladsen
Frederikshavn - Tlf. 19 - 919
Rejsbureau = billetkontor

kapaciteten var dalet for 120 af disse. Man mente at kunne påvise, at 80 pct. af de pågældende personer havde valgt lettere og dermed lavere betalt arbejde, ligesom man mente at kunne fastslå, at denne indtægtsnedgang i hvert enkelt tilfælde var blevet ham tvunget gennem hans almindelige helbredstilstand.

Som 5. faktor fremhævedes, at deportationens følger var alvorligere, jo ældre den deporterede var. På dette felt konkluderede man i, at det var beretninger om rekonvalescenter, som prægede undersøgelserne. En rekonvalescens i 20 års alderen er noget ret enkelt, på 4 dage er det muligt at komme til kræfter efter lungebetændelse. I 30 års alderen skal der 10 dage til at genvinde normal helbredstilstand. I 60 års alderen er rekonvalescensens resultat mere tvivlsomt, og det varer i alle tilfælde mere end en måned som gennemsnit.

Er 76 år den maximale alder for en eksfange?

I Frankrig viser man iagttagelser på, at der i januar 1945 var et vist antal 60-årige i live, medens der i dag lever meget få 70-årige. Man stillede ligefrem spørgsmålet: Findes der nogen eksfanger, der er mere end 76 år gamle? Rundspørgen i Frankrig havde ikke oplyst om tilfælde, derfor drøftede man bl. a. punktet i forbindelse med en meget almindelig udtalelse „om 10 år er vi alle døde“.

Den store hær af fysisk nedbrudte.

6. faktor fastslog, at en række følger-virkninger af deportationen viste sig ofte på et ret sent tidspunkt. Man troede efter befrielsen, at et stort antal eksfanger ville have genvundet deres helbred i løbet af få uger, dette blev ikke tilfældet. Eksfangen havde måske efter befrielsen kun få og lette skader af sin deportation. Skaderne voksede imidlertid lidt efter lidt og kunne i disse tilfælde kulminere på et forholdsvis sent tidspunkt og ville derigennem i mange tilfælde først blive iagttaget for sent. Man benævnte disse skadetilfælde „deportationssygdommen“. Man slog fast, at fangerne i alle tilfælde rykkede ud af det almindelige helbreds-niveau, som præger de mere civiliserede nationer, og nu alle må indrulleres under det, man måske meget frit kan oversætte som „den store hær af fy-

sisk nedbrudte“. Denne hær tæller i menneskeheden i dag på grund af underernæring og sygdomme over store dele af verden over en milliard mennesker. I grove træk med nogen enkelte undtagelser må alle eksfangerne efter den franske rapport indrulleres herunder. Man demonstrerede det ved et eksempel. Gennemsnitslevetiden for en franskmænd er 58 år og for en inder 26 år. Endvidere fastslog man, at fangeres økonomiske forhold i mange tilfælde kunne øve stor indflydelse på hans rekonvalescens, men groft regnet tilhørte fangerne „den store hær af fysisk nedbrudte“.

Charles Richet og Antonin Mans' rapporter konkluderede i, at krig altid belaster mennesker, og man citerede den gamle udtalelse om, at et år i felten belaster en soldat lige så meget som 2 år i garnisonen. På denne baggrund fastslog man, at et års deportation er lige så meget som 3 år i felten i krig.

Skadevolderen drages til ansvar.

Kongressens hovedemner var som nævnt videnskabelige, lægelige undersøgelser af de deporterede, men det fulgte meget naturligt, at man på baggrund heraf nåede frem til en væsentlig kritik af den uhyre og ganske unødvendige ekstrabelastning, som ikke alene de deporterede, men hele menneskeheden havde været udsat for gennem deportation og koncentrationslejre.

Kanin fra Østrig efterlyste derfor ved kongressens slutning effektive bestræbelser for at drage skadevolderen Tyskland til ansvar herfor. Der var efter hans mening ikke gjort nok på dette felt.

Den danske repræsentant, formanden for det danske erstatningsudvalg, statsautoriseret revisor Steen Hansen, brugte ligeledes konstateringen af deportationens følger som udgangspunkt for et indlæg om kraftige bestræbelser for at drage Tyskland til ansvar. Han udtalte bl. a.:

Danmark er antagelig det af de Hitler-ramte lande, der har skabt den bedste lovgivning til hjælp for sine krigsofre. Ikke alene har den pekuniære hjælp hos os været større end andre steder, men det danske samfund har vist meget stor forståelse af problemerne.

Selv på baggrund af vort meget frem-skredne hjælpearbejde kan vi udtale, at der mangler i hvert fald en meget væsentlig ting, et punkt, hvis løsning både

har økonomisk og moralsk betydning. Jeg tænker her på en erstatning fra Tyskland. Denne erstatning vil udover det direkte økonomiske, som stadig er et meget væsentligt grundlag i bestræbelserne for at skabe gode forhold for de skadelidte, give den åndelige baggrund for en rehabilitering i forhold til begået uret. For de skadelidte selv vil denne erkendelse have stor betydning, og endvidere vil den have stor betydning for verden som helhed.

På dette punkt kan jeg oplyse, at den danske regering netop har været meget aktiv med at støtte skadelidtes krav.

Da vore krav overfor Tyskland i sig selv ikke er kongressens emne, skal jeg nøjes med her at henvise til den formulering, som vi i Danmark er nået til, og hvis hovedprincipper netop tager hensyn til de skadelidtes moralske selvfølelse og personlige stolthed. Vi fastslår, at ingen skal have betaling for at have kæmpet for sit land, men man skal have erstatning og dermed oprejsning for følgerne af umenneskelig behandling. Man kræver til fangeres resocialisering en anerkendelse af folkeret, som et meget vigtigt åndeligt moment i sagen.

Tysklands drøftelse en indrømmelse af begået uret mod de skadelidte.

Vi mener, at arbejdet for en erstatning fra Tyskland må have gunstig virkning på de skadelidte ud fra 3 hovedforhold:

1) Det giver en følelse af solidaritet med det samfund, de skadelidte lever i og en følelse af, at den indsats, de har gjort, ikke underkendes.

2) Det forhold, at Tyskland har taget en diskussion op om spørgsmålet i en noteudveksling, mener vi vil have en gunstig virkning på de skadelidtes tilstande. Det er en mod dem begået uret, der hermed erkendes.

3) Ved at gennemføre erstatningssagen føler de skadelidte, at de er med til at fæstne folkeretten og derigennem, at de er med til at kæmpe for fremtidens internationale moral, således at deres svære ofre ikke har været og heller ikke i fremtiden vil være forgæves.

Kongressen foregik i meget festlige rammer, idet den belgiske fangeorganisation med støtte af den belgiske stat havde tilrettelagt et meget afvekslen-

A/S J. PETERSENS
BESLAGFABRIK
 TELF. 29 — NIBE

A/S A. ANDERSENS
STÅLVAREFABRIK
 GODTHAAB ST.

A/S O. BENDIX
TØMMERHANDEL
 Struer

I/S STRUER
JERN- & STAALFORRETNING

N. N. MØLLER & SØN A/S
 Automobilkørsel
 Ringkøbing   Telefon 95

HENRY KJELDSSEN
 Tømmerhandel — Savværk
 Ringkøbing — Tlf. 200

A/S RINGKØBING
MØBELFABRIK
 J. Skovgaard Jensen

RINGKØBING
ANDELSMEJERI
 Tlf. 243

LUDVIG HERTZ
 Manufaktur - Møbler
 Ringkøbing

STRUER ANDELS SVINESLAGTERI

I/S JENS LAURSEN & SØNNER
 STRUER

RINGKJØBING LANDBOBANK
 AKTIESELSKAB

A/S RINGKJØBING
ULDSPINDERI & TÆPPEFABRIK

AKTIESELSKABET
RINGKJØBING BANK

RINGKJØBING OG OMEGNS
SPAREKASSE

ULFBORG MASKINFABRIK
 v/ P. Laursen Ing. M. af I.
 Tlf. 19 — Ulfborg

NIELS HANSENS
MOTORKOMPAGNI
 Ringkøbing

VAREINDKØBSFORENINGEN
 v/ J. Thorstensen
 Ulfborg   Tlf. 11

Mineralvandsfabriken
AKTIV
 Ringkøbing

ULFBORG TRÆLASTHANDEL
 Høj & Petersen

HUNDEVAD & CO.
 Møbler
 Ulfborg   Tlf. 24

ALDERSHVILE
 Drengeklæder
 Herreklæder   Ulfborg

I/S J. K. THORUP & CO.
 Jern- og stålforretning
 Ulfborg

N. P. NOE & SØN
 Bøssesmagere
 Tlf. 44   Ulfborg

P. N. PETERSEN
 Malermester
 Ulfborg   Tlf. 13

ULFBORG
MASKINSNEDKERI
N. C. KUSK
 Holstebro

de program. Kongressen foregik i 2 auditorier på verdensudstillingen, hvortil de delegerede havde partoutkort. Ved alle pladser var placeret 3-sprogede mikrofoner for de 3 forhandlingsprog, fransk, engelsk og hollandsk. I det ene auditorium, hovedauditoriet, kunne kongressens forhandlinger iagttages gennem en spejlglasrude af udstillingens gæster, der ligeledes kunne orienteres gennem højttalere. Derudover var der tilrettelagt modtagelser på rådhusene i Bruxelles og Liege

samt besøg og kransenedlæggelse ved en tidligere fangelejr nær Bruxelles samt kransenedlæggelse ved den ukendte soldats grav.

Efter kongressens slutning sørgede man for, at de danske formuleringer af erstatningskravene mod Tyskland blev omdelt til delegerede og komitémedlemmer i fransk, engelsk og tysk oversættelse. Kravene er ved tidligere lejlighed tilsendt de forskellige europæiske hovedorganisationer.

her. For hos os har den 4. maj ikke samme betydning, som den fik her nord for grænsen. Vi har ikke alene haft en mørk 14. marts 1920, men vi savner også en lys 5. maj!

Det danske byrådsmedlem Chr. Meyer fra Flensborg ved et møde i Vester Sottrup.

Modstandskampen har sat sit præg på al vor politik.

Frode Jakobsen i Haderslev.

★

4. maj-kollegiet i Frederiksberg Bredegade har modtaget 6.000 kr., der er indkommet ved salg af mindebogen om professor Ole Chievitz.

Hvad der blev sagt 4. maj

De, der ikke oplevede den 4. maj 1945, vil ikke kunne fatte den jubel og glæde, vi følte over at være ført ud af besættelsens sorg, ud af den kamp, tyskerne førte med vold og uret imod det danske folk. I frihedskampen var folket i pagt med fædrelandets Gud, som havde givet os Danmark i fødselsdagsgave. Det var, som om den 4. maj 1945 kastede lægedom i alle sår. Selvom vi denne aften mindedes dem, der faldt — dem, der ikke fik del i vor glæde, så var vi forvissede om, at de ikke havde kæmpet forgæves. Vi vil aldrig kunne sige dem tak, og vi vil aldrig kunne dele vor glæde med dem, men vi ved, at vi skylder dem retten til frit at tro og tale. Derfor samles vi hvert år ved mindet om dem, der satte livet til. De gav os retten til at leve det danske folkeliv.

Sognepræst Åge Dahl, Horsens, tidligere Husum-Neuengamme.

Nogle af os lærte da i de år, om ikke vi vidste det før, at danskheden er noget positivt, noget levende, er samfølelse med alle gode landsmænd, at danskhed kan dræbe klassehad og partisplid, ligesom blodet kan dræbe bakterier.

Redaktør C. Refslund, Sønderborg.

Personlig føler jeg det som en beskæmmelse, at den 5. maj ikke er blevet officiel fridag i Danmark som planlagt. Mindet om vor frihedskamp

og befrielse burde være brændt ind i vore børns sind. Vel var den 4. maj en opløftende dag, men forgæves vil kampen være, om ikke vi lærer at passe bedre på friheden end før 1940. Vi må altid være rede til at kæmpe og ofre for vor frihed.

Forstander Søgaard-Jørgensen, Sønderborg.

— Vi i Sydslesvig glæder os med jer over denne store dag, men I må forstå, at jeg med vemod må tænke på min hjemstavn, som ikke kan fejre denne dag på samme måde som I

OSLO-BESØG

Foreningen „Gestapofangerne“ besøgte Oslo i dagene 16—18. maj. Man startede med modtagelse på rådhuset.

Den 17. maj så man bl. a. børnetoget til slotspladsen. Der var kranse- nedlægning ved Lauritz Sands buste og ved retterstedet på Grini. Der var aftenfest på Lysebu. Den 18. maj var der sight-seeing.

Svend Busk nedlagde foreningens krans.

TAGE STILLING

FØLLE — RØNDE

DAMEBÆLTER

VIDEBÆK SAVVÆRK

Richard Andersen

Tlf. 108

Videbæk

VIDEBÆK BOGTRYKKERI

V. Korreborg og G. Kolding

VIDEBÆK MASKINFABRIK

Chr. Hansen

Nørregade 25

Videbæk

Aktieselskabet

VIDEBÆK HØJTTALERFABRIK

Telefon 20 og 144

VIDEBÆK BANK

Aktieselskab

MARTIN V. SAND

Centralvarme — Sanitet

Videbæk — Tlf. 86

EBELTOFT**ANDELS-SVINESLAGTERI****AULUM BOGHANDEL****AULUM SPAREKASSE**

Telf. 78

**AULUM HANDELS- OG
LANDBRUGSBANK A/S****AULUM
BRUGSFØRENING****CHR. IVERSENS
TØMMERHANDEL**

Vildbjerg

JYDSK KAFFEKOMPAGNI**RANDERS A/S***Aktieselskabet***BRYGGERIET „THOR“**

RANDERS

**A/S DANSK VIGOGNE SPINDERI
IKAST****DANSK HYDRAULIK**

INDUSTRI-AKTIESELSKAB

Juelsminde

Denmark

**SIGURD STENHØJ I/S
MASKINFABRIK
BARRIT**AUTOLOFTERE
DONKRAFT
KOMPRESSORER
PRESSER**HORSENS KULKOMPAGNI A/S****BANKEN FOR BRØRUP & OMEGN**
Aktieselskab**L M CAMPING**

Lunderskov

E. LORENTZEN

Telefon 31

AKSEL HOLST

Maskinforretning

Holsted st. — Tlf. 24

SYDJYDSK**ANDELS-FJERKRÆSLAGTERI**
Tlf. 88 — Vamdrup**N. REINHOLDT A/S**
Lunderskov**VAMDRUP
SPAREKASSE****A. NIELSENS** Autoværksted
Lunderskov**VAMDRUP STOLEFABRIK**

v/ Carl Sørensen

INGMAR ANDERSSON
Bageri & konditori Vamdrup

Hvor lå de tyske k-z-lejre?

Kortet viser beliggenheden af de fleste hovedlejre og en del kendte underlejre.

Det er en af vore fangekammerater, der skriver til „Pigtråd“ og beder os bringe et kort over de tyske k.-z.-lejre. Her er det.

At lave et mere detaljeret kort over lejrene lader sig ikke gøre her i bladet.

Det nye tyske dokumentarværk: „Macht ohne Moral“ har på et meget stort kort indtegnet hovedlejre og flere hundrede udekommandoer.

Vort lille kort kan forhåbentlig

være en hjælp for de mange danskere, der på deres vej gennem Tyskland i sommer vil opsøge de mindreste steder.

☆

Selv et så stort værk som: „Europa Tournic“, Hallwag, Bern, undlader at anføre lejrenes beliggenhed. Man må derfor spørge sig frem — og reaktionerne hos de adspurgte er et helt studium for sig — et ganske interessant studium.

De tidligere besatte landes ambassadører til møde om fange-erstatningerne

Der stiles mod ensartede krav.

Jyllandsposten for 14. maj bringer følgende meddelelse fra sin Københavns-redaktion:

Det danske udenrigsministerium venter i den nærmeste fremtid et tysk svar på noterne om erstatning

til krigsårenes politiske fanger. — Fangernes organisationer i otte tidligere besatte lande rettede som omtalt for nogen tid siden en enslydende henvendelse til deres regeringer om sagen. — Umiddelbart forinden havde det danske udenrigsministerium i Bonn spurgt til sagen og mindet om, at der stadig mangler tysk svar på de sidste danske henvendelser. Efter fangeforeningernes aktion har i disse

dage de pågældende landes ambassadører i Bonn haft et fællesmøde om sagen. Man har her drøftet de enkelte landes krav, og det synes, som om man vil søge at gøre erstatningskravene ensartede, og at de formuleres efter de retningslinjer, som er angivet fra dansk side. Efter ambassadørmødet er der foretaget en fælles henvendelse til det tyske udenrigsministerium.

Hvilket indhold et kommende tysk svar vil have, aner man ikke. Man regner dog med, at det bliver principielt imødekommende, men at der derefter skal finde nærmere forhandlinger sted. Et af de kommende problemer er, om der skal finde en ordning sted mellem Tyskland og hvert enkelt af de tidligere besatte lande, eller om der skal finde en fælles afvikling sted af alle kravene. Det sidste vil overlade den vanskelige fordeling af et samlet beløb til de otte lande selv.

Fælleshenvendelse den 25. april

Fællesudvalget for Danmarks tidligere politiske fanger, hvis formand er statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, overrakte den 25. april regeringen en anmodning om energisk at videreføre de erstatningskrav, der i noter er fremsat overfor Tyskland. Samtidig har de tilsvarende organisationer i Belgien, Frankrig, Luxembourg og Norge fremsat lignende anmodninger overfor deres respektive regeringer. Beslutningen om disse henvendelser blev truffet på en international kongres, der holdtes i Luxembourg i dagene 21.—23. marts, og på hvilken de tidligere politiske fangers krav overfor Tyskland blev drøftet.

Skrivelser, der er enslydende med henvendelserne til regeringerne, er iøvrigt sendt til Europarådet og FN samt — som en orientering — til den vesttyske regering.

SØREN WILLADSENS MØBELFABRIK VEJEN
JOHANNE NIELSEN Urmager - Guldsmed Juelsminde   Telefon 18
SUURBALLE Kolding
A/S MOTOR COMPANY Kolding
C. MØLLERS OLIEFORRETNING Kolding   Tlf. 240
RØRKÆR CHRISTENSEN Kolding - Telf. 124
KOLDING SALATFABRIK Telefon 1738
VINDERUP FJERKRÆSLAGTERI Tlf. 295   Vinderup
A. NYVANG Manufaktur-afdelingen Telefon Vinderup 31
A/S VINDERUP MØLLE Tlf. 4 — Vinderup
JYLLANDS EN GROS-RENSERI Tlf. Vinderup 111
A. BERTELSEN Guldsmed — Ure — Optik Telf. 21 — Hadsten
EINAR ANDERSEN Købmand — Frederikshavn

FÆLLESFORENINGEN FOR DANMARKS BRUGSFORENINGERS FABRIKER, KOLDING	
OSCAR CHRISTENSEN A/S KOLDING	
KOLDING STRØMPEFABRIK A/S	
BRDR. VOLKERTS FABRIKER A/S KOLDING	
A/S VINDERUP BANK	
STRØMPEHUSET VALBORG TOLDBOD VINDERUP	CHR. NIELSENS TØMMERHANDEL Gørding Telefon 8 - 108
A/S JØRGENSENS MØBELFABRIK Bramminge	SØREN THOMSEN Bramminge Telf. 26
CHR. DAVIDSEN Sommersted Telf. 10	H. NIELSEN Tovskov Mølle Sommersted
J. JØRGENSEN Kolonial - Isenkram Marstrup	JYLLANDS EN GROS-RENSERI Telf. Vinderup 111
A/S NIELS JENSEN Korn- og foderstofforretning Ringkøbing	VALD. JACOBSENS EFTF. Ringkøbing
CARL JOHNSEN Urmager & guldsmed Ringkøbing Tlf. 359	LEM TØMMERHANDEL Brødr. Jansen
	SVEN HJORT Kolonial - Delikatesse Lem st. Telf. 9

Danmark-skoven i Israel

Bidragene er ikke blot til planterne.

I anledning af vor opfordring i sidste nummer til at give bidrag til Danmark-skoven i Israel, har vi modtaget følgende brev:

I numret for april måned d. a. anbefales det at give et bidrag til en skov i Israel.

Jeg har sympati for tanken, men når det anføres, at det vil koste 6,50 kr. at plante eet træ, får jeg mistanke om, at det er „Flagstangen på Risø“ om igen.

Når vi her planter skov, koster det i almindelighed ikke over 25 øre pr. plante — når det kommer meget højt kan prisen måske komme op på 50 øre pr. stk., men 6,50 kr. pr. stk. lyder fantastisk. — Var det ikke noget for „Pigtråd“ at undersøge spørgsmålet nærmere.

Med venlig hilsen
Skovrider F. Lorenzen,
Skovhuset, Sorø.

Vi har bedt Den danske Landskomité til KEREN KAJEMETH LEJ-ISRAEL svarer på skovrider F. Lorenzens brev.

Komiteen udtaler:

Vi er Dem oprigtig taknemlig, fordi De så venligt har videresendt hr. skovrider Lorenzens forespørgsel til os, og det er os en glæde at få lejlighed til at uddybe temaet: skovplantning i Israel.

De 6,50 kr., som det koster at plante et træ i Israel, omfatter jo langt mere end det stiklingen koster. Som det turde være bekendt, har størstedelen af det gamle Palæstina, hvoraf Israel er en del, i mange århundreder ligget øde hen. Med det resultat, at der i store områder dannedes malariasump, andre steder udtørredes jorden og blev ved sandflugt forvandlet til ørken, og i bjergegnene blev jorden i tidens løb skyllet bort, så at kun de nøgne klipper stod tilbage.

Keren Kajemeth Lejisrael — Israels evige fond — begyndte for godt et halvt århundrede siden i det daværende Palæstina for midler, der blev indsamlet i hele verden, at købe land, hvorom det er bestemt, at det

aldrig må overgå til privateje. De erhvervede områder blev efterhånden bearbejdet: sumpene blev drænet og udtørret og omdannet til frugtbart skov- og agerland, ørkenen overrisles ved anlæggelse af vandledninger eller ved brøndboring, så at også den kan beplantes, og bjergsiderne dækkes med jord, og der anlægges skove og vingårde. Mange steder må jordbunden møjsommeligt renses for sten og slagter, før den kan anvendes.

Disse arbejder foretages stykke for stykke, og alt udføres for de midler, vort fond stadig indsamler. Beregningen af prisen for et træ indbefatter derfor først og fremmest hele det forberedende arbejde, men også den omhyggelige pleje og pasning, som de unge planter kræver i det vanskelige klima og på steder, hvor der i århundreder intet er vokset. Og Israel mangler stadig skove ikke blot, fordi de giver arbejde til mange mennesker og skaffer træ til industrien, men hovedsagelig fordi skovene hjælper til at mildne klimaet, forhindre sandflugt og forbedre mulden.

Hermed turde det egentlige spørgsmål om prisen for træplantning være besvaret. Nu kunde man selvfølgelig sige, at alle disse arbejder naturligt måtte høre med til statens egne omkostninger. Men her må man tage i betragtning, at Israel samtidig med opbygning, opdyrkning og opforstning i løbet af 10 år har mere end fordoblet sit indbyggerantal ved at modtage over en million indvandrere — hovedsagelig ubemidlede og uden uddannelse. Derfor må fondet fortsat arbejde for fuld kraft rundt om i verden, og derfor betyder det så meget, at DANMARK-SKOVEN bliver en realitet. Det bevægende i idéen er jo kombinationen Israels opforstning gennem gave til Israel.

I håb om, at denne fremstilling er tilfredsstillende, takker vi Dem for Deres tålmodighed med at læse den.

Med venlig hilsen
på den danske landskomite's vegne
Meta Melchior.

Kammeratskabsaften i Dachau-klubben

Den 14. juni starter Dachau-klubbens medlemmer i rutebil og privat-

vogne fra Grønttorvet kl. 16 på foreningens årlige udflugt.

Den går til Præstø, og det var planlagt, at man skulle samles i Hjemmeværnsgården, men da denne fornylig er brændt ned ved et beklageligt uheld, tilbringer man i stedet aftenen under de sædvanligt hyggelige former på en privat gård.

Foreningen har jo flere medlemmer med kunstneriske evner, og disse skal nok sørge for at skabe en både hyggelig, morsom og festlig kammeratskabsaften.

Tilmelding sker til Byen 7333 efter 18 om aftenen og senest den 8. juni.

Krakow-kammerat efterlyser dansker

Jeg har været på besøg hos min plejedatter i Krakow, og fik der, ganske tilfældigt, forbindelse med mennesker der havde været i koncentrationslejr, sammen med danske.

Disse mennesker havde ikke rosende ord nok at sige om danskernes hjælpsomhed, gavmildhed og fine karakterer. Jeg fik bevis for deres taknemmelighed i form af smukke og rørende gaver, bl. a. tog en gammel kone sit smukke tørklæde af skulderen og gav mig dette som en tak for, hvad danske havde gjort for hendes dreng.

En mand bad mig skaffe sig en adresse på en dansk dame, der havde hjulpet ham, og det er årsagen til, at jeg henvender mig til Dem, oplysningsne er nemlig meget mangelfulde:

Skræderinde fru Nielsen,

Frederikshavn,

som kom fra en lejr i Rostock, 1945 til Alstherlitz (provins Mecklenburg) og var der i oktober og november. I november så han hende sidste gang — mandens navn er: Bruno Boryslawski.

Han håbede på, igennem mig, at komme i forbindelse med hende, og jeg håber, at De vil hjælpe mig hermed ved en henvendelse i „PIG-TRAAD“.

Oplysninger kan sendes direkte til mig.

Med venlig hilsen
Lindis Rasmussen,
Skamby.

J. C. SCHØNING
Støbegods og bygningsmaterialer
Vojens — Tlf. 41224

FR. MARTIN
Christiansfeld

MARGARINEFABRIKKEN
„CHRISTIANSFELD“

JOHS MØLLERS
MASKINFABRIK
Over Jerstal

THOMAS HANSEN & SØN
Padborg

W. KÜCKELHAHN
Centralvarme & sanitet
Tlf. Padborg 7 33 13

PETERSEN & KNUDSEN
Padborg

ULDALL-JESSEN
Købmand
Graasten

GRAASTEN
HUSHOLDNINGSSKOLE
Olga Reppien - Ebba Drewes

DAMEHUSET
Indeh. H. Friis
Tønder   Telefon 2 14 78

KULHANDEL AKTIESELSKAB
Telf. 2 2141
Sønderborg

BRØDRENE GRAM A/S
VOJENS

HOLM & MOLZEN A/S
HADERSLEV

SPAREKASSEN FOR
CHRISTIANSFELD OG OMEGN

N. TIMMERMANN
GRAM SAVVÆRK

GRAM TÆPPEFABRIK A/S

Aktieselskabet
DANEXIM
INTERNATIONALE TRANSPORTER, PADBORG
FILIAL PADBORG

H. P. THERKELSEN A/S
Internationale transporter
KRUSAA — TELF. 7 14 54

KONTINGENTET 1958

*Indbetal venligst kontingentet på den tilsendte giroblanket, det sparer
fonden for yderligere opkrævningsgebyr*

Kammeraternes Hjælpefond

er de raske kammeraters hilsen til de
syge.

Mærkaterne fra Kammeraternes Hjælpe-
fond kan fås gennem kontoret, St. Kan-
nikestræde 10, K.

Dagbogsblade

16/3.

Den antisemitiske lektor fik fængsel og blev afskediget.

Den 51-årige antisemitiske lektor
Ludwig Zind blev i går ved en vest-
tysk ret idømt et års fængsel for
fornærmelser og for at have vist rin-
geagt over for jøder, der døde i gas-
kamre.

Retssagen var rejst af det offent-
lige og repræsentanter for den over-
levende jødiske befolkning i Vest-
tyskland. Hovedvidnet var en forret-
ningsmand ved navn Kurt Lieser, til
hvem Zind under en diskussion havde
sagt: „De er én af de beskidte jøder,
som man glemte at gasse“.

Under retssagen kom det endvidere
frem, at lektoren offentligt havde er-
klæret sig for udslettelse af staten
Israel, og hovedvidnet fortalte, at den
anklagede over for ham havde hæv-
det, at han under krigen sammen
med sine mænd havde slået hundre-
der af jøder ihjel med skovle. Om
dette sidste punkt fortalte Zind imid-
lertid, at det kun havde været ment
„ironisk og spøgende“. Han blev der-
for ikke dømt for et anklagepunkt,
der gik ud på, at han offentligt skul-
le have billiget forbrydelser, men kun
for de fornærmende bemærkninger og
ringeagt over for døde. Samtidig med
fængselsstraffen mister han sit læ-
rerembede og fortaber retten til pen-
sion.

19/3.

Patienten, der intet fejlede.

En patient, der ikke fejlede noget,
har oprettet et legat på 75.000 kr.,
hvis renter én gang om året tilfalder
en sygeplejerske på Frederiksborg
Amts Centralsygehus.

Patienten var nu afdøde general-
konsul Oscar Zimmermann, der under

Gestapos aktion mod de danske jøder
i oktober 1943 formelt blev indlagt
på hospitalet i Hillerød sammen med
andre „patienter“, der afventede
skibsløjlig med en af de mange
illegale ruter til Sverige.

Oscar Zimmermann var under flug-
ten fra Gestapo i den ekstra ubeha-
gelige situation, at han ikke havde
fået spor penge med sig. En af cen-
tralsygehusets overlæger lånte ham
et beløb.

Da generalkonsul Zimmermann ef-
ter befrielsen vendte hjem til Dan-
mark, besluttede han i sit testamente
at indføje bestemmelser om oprettelse
af et legat, når både han og hans
hustru var døde.

Den årlige renteudbetaling tilfalder
en sygeplejerske, der har brug for
penge til sin fortsatte uddannelse.

Legatet bestyres af centralsygehu-
sets administration. Uddeling foreta-
ges af sygehusets overlægeråd, hvis
formand er overlæge, dr. med Torben
Andersen.

25/3.

Ole Hald er død.

Oberstløjtnant J. O. Hald er plud-
selig afgået ved døden, ramt af en
hjerneblødning, som i aftes medførte
en blodprop.

Hald fyldte 50 år den 14. ds. og blev
hyldet og fejret. Den 18. ds. deltog
han munter og veloplagt i det måned-
lige møde i „Den 16.“, hvor hans ven
Ebbe Munck talte.

Med Sønderborg som hovedkvarter
udførte han i krigsårene en modig og
meget dygtig indsats, og hans navn er
knyttet til vigtige begivenheder i
Sønderjylland. I april 1944 blev han
taget af Gestapo. Han forblev ved for-
skellige tryllekunstner i Frøslevlejren,
skønt han var udtaget til at havne i
tysk koncentrationslejr. Ved kapitu-
lationen attachederedes han som kap-
tajn den engelske efterretningstjene-
ste og deltog i arrestationen af en
række kendte tyske gestapofolk, ved
grænsen eller ovre på den anden side.
Efter „overgangsårene“, hvor han of-
test arbejdede i Sønderjylland, kom
han til København.

28/4.

Tysk ungdom mindes de døde i Belsen.

I storm- og snevejr mindedes i går
3000 tyske drenge og piger de døde i
koncentrationslejrene Bergen-Belsen
ved Hamburg. De nedlagde krans og
blomsterbuketter ved Anne Franks
symbolske hvilested og på massegrava-
rene med ca. 30.000 hovedsagelig jø-
diske ofre for nazismen.

Erich Lüth fra Selskabet for kri-
steligt-jødisk Samarbejde opfordrede
indtrængende den tyske ungdom til
med idealisme og kraft at hjælpe med
til, at Hitlerrigets ånd overvindes. En

talsmand for skoleelever fra Ham-
burg krævede, at lærerne skulle give
objektiv undervisning om begivenhe-
derne mellem 1933 og 1945. Kun på
denne måde kan det undgås, at der
endnu en gang opstår et så grusomt
og sygeligt had, sagde han.

28/4.

Gæst nr. 100.000 på Frihedsmuseet.

Skønt det kun er godt et halvt år
siden, Frihedsmuseet på Esplanaden
i København åbnede, kunne man alle-
rede i går byde gæst nr. 100.000 vel-
kommen.

Det var fru Grethe Palvits, der
sammen med sin mand besøgte mu-
seet ved 16,30 tiden. Fru Palvits fik
af Nationalmuseets direktør, profes-
sof Johs. Brøndsted, overrakt en bu-
ket blomster.

Særlig på søndage er tilstrømningen
til Frihedsmuseet stor, og man har
overvejet, om det er muligt at holde
museet længere åbent.

6/5.

Belsen skændet af antisemitter.

Vesttyske antisemitter har været
på spil i mindelunden ved Bergen-
Belsen, den berygtede nazistiske kon-
centrationslejr, hvor Anne Frank og
tusinder af jøder mistede livet.

Tidligt om morgenen var minde-
lunden i Bergen-Belsen oversået med
susindvis af antisemitiske løbesedler,
som dels var ophængt på mindelun-
dens træers grene, og dels var strøet
ud over hele området.

På løbesedlerne hedder det, at „på-
standen om, at jøderne er uskyldige
i de forbrydelser, der blev forøvet
mod dem, er løgn“. De anonyme smæ-
deskrivere skriver videre, at det efter
den første verdenskrig var jøderne,
der materielt og åndeligt udplyndre-
de det glødende og værgeløse Tysk-
land, og dette var årsagen til anti-
semitismen i Tyskland. Jøderne op-
fordrede verdens folk til krig imod
Tyskland og var medskyldige i anti-
semitismen, i den anden verdenskrig
og i deres egne brøders undergang.

5/5.

Monument for de døde i Mauthausen.

Et kæmpemæssigt granit-monu-
ment blev i går afsløret på Pere
Lachaise kirkegården i Paris som
mindesmærke over 10.500 fransk-
mænd, der døde i den nazistiske ud-
slettelseslejr i Mauthausen.

Monumentet, der vejer tyve tons,
er hugget ud i granit, fra det sten-
brud, hvori Mauthausen-fangerne sled
sig til døde. Mindesmærket afbilder
en fange, der bærende en stor sten
kæmper sig op ad de 180 trin fra
stenbruddets bund.

ANGSTEN FOR DE NYE VÅBEN MÅ IKKE SKABE ET NYT MÜNCHEN

4. maj-dagen samledes mange ved den ukendte k-z-fanges mindesmærke ved Helligåndskirken til en højtidelighed. Overlæge, dr. med. Halfdan Lefèvre talte, og han sagde:

Vi er samlede her i dag for at minde dem, der mistede livet i kampen mod det nazistiske barbari, og som ikke oplevede at se denne kamp kronet med sejr. Hvad der kan siges af smukke ord ved en sådan lejlighed vil hurtigt være glemt, men vi, der lever i dag, og de slægter, der kommer efter os, vil aldrig glemme dem, der gav deres liv for vor fred, hvadenten de faldt i åben kamp, døde på ensomme poster, omkom på verdenshavene eller pintes til døde af det hemmelige politi, Gestapo, og dets håndlangere i uhyggelige fængsels-celler eller i koncentrationslejrenes helvede.

Håbet, de var fælles om, det håb, der bandt os alle sammen, og som forenede verden mod det nazistiske diktatur, var dette, at kampen måtte føre til, at racehadets og diktaturets magt blev brudt, og at alle kunne forenes i fælles arbejde for freden og menneskets ret til at leve befriet for frygt og nød i en verden, hvor tankens og troens frihed var sikret.

Årene efter den hårde krig har været bitre og fulde af skuffelser. Enigheden brast, og krigen blev efterfulgt af en usikker fred. Tvivl og angst har taget i manges hjerter. Racehadet lever stadig, og diktaturet holder fortsat millioner under åget. Vi ved, at i dette øjeblik bliver mennesker pint af mennesker, og at koncentrationslejrenes pigtråd berøver millioner den simple menneskeret, frihed til at færdes mellem sine egne, frihed til at leve sit liv i fred og trykthed med sine kære.

Lang og hård var den vinter, vi nu har sagt farvel til, men strålende har majsolen i dag lyst over Danmarks unge forår. Mon ikke vi alle netop i dag mindes, hvorledes undertrykkelse og forfølgelse, had og terror en gang fik selv den mest strålende majsol til at blegne. Mon ikke vi, der

har prøvet at leve under diktaturet gennem fem mørke år, forstår bedre nu end før, hvilken kostelig gave friheden er, den frihed, som de, der faldt i kampen imod vore undertrykkere, skænkede os og betalte med deres liv.

Og mon ikke de allerfleste er mere end villige til at bringe et offer for, at denne vor fred og vor frihed kan sikres.

I disse dage mødes her i København repræsentanter fra Atlantpagtens lande. Vi ved, at hvert eneste medlem af denne store alliance kun ønsker eet: at bevare freden. Vi ved også, vi kan takke denne alliance for, at vi i dag kan mødes, som vi gør, og vi tror fuldt og fast på, at det ad denne vej fortsat vil lykkes at beskytte os mod krigen og dens rædsler.

Alle ansvarlige, i øst som i vest, har indset, at atom- og brintvåbnene har gjort en storkrig umulig. Alle vil tage og kun få vil overleve, hvis dette ragnarok bryder løs, men herfra og til at nå, at freden er sikret, er der stadig lang vej frem. Vi må i årene fremover være indstillet på at leve vort liv under disse ødelæggelsesmid-

lers trusel, overbevist om at disse våben aldrig vil blive brugt, men forberedte på at forhindre lokale krige, overgreb og begrænsede aggressioner. Vi må aldrig tvivle på, at fornuften til sidst vil sejre. Men vi skal også være på vagt overfor, at angsten for disse forfærdelige våben ikke lammer vore kræfter og vort omdømme, således at vi atter engang kommer til at opleve et „topmøde“, som det vi oplevede i München i 1938, hvor demokratierne af angst for krigen valgte, som Churchill udtrykte det: vanæren frem for krigen og dog fik krigen!

Det er vort livs hårde vilkår, at vi, der kun ønsker fred og forsoning, må være forberedt på krig for at undgå den. Sikrer vi freden på denne måde, og lader vi aldrig kravet om de undertrykkes frihed hvile, vil mennesket til slut sejre. Alle diktaturer har deres tid — ønsket om frihed, menneskets ukuelighed, vil bane vejen for tøbrud og vår også i de kommunistiske diktatorers isvinter. I mellemtiden er det vor opgave, samtidig med at vi står på vagt for freden, at levendegøre og udbygge vort demokrati. Den verden, vi lever i, den vestlige, er langt fra fuldkommen endnu. Vi har stadig racehad, intolerance, frygt og nød at kæmpe imod, men vi kan år for år spore fremgang for demokratiets ide, vi er på rette vej, og vi må fortsætte ad den vej. Det skylder vi dem, vi mindes, de utalte millioner, der døde for menneskerettighederne, det skylder vi os selv, og det skylder vi dem, der kommer efter os.

Hjemmeværnet mødte i galla og dannede en smuk ramme om den stilfulde 4. maj-aften ved Helligåndskirken.